

وفاق در توسعه تجارت جدی‌تر از گذشته

راهبرد دولت وفاق ملی در توسعه اقتصادی و تجاری جدی‌تر از گذشته است. به گزارش مهر، محمدرضا عارف، معاون اول رئیس‌جمهور گفت: انعقاد قرارداد تجارت آزاد با اوراسیا و همچنین رویکرد سیاست خارجی دولت چهاردهم در تقویت همکاری‌ها با همسایگان و کشورهای همسوا با جمهوری اسلامی ایران فرصتی مناسب برای فعالان اقتصادی، بخش خصوصی و همچنین تجار ایرانی و کشورهای منطقه است چراکه منطقه اوراسیا به‌عنوان یکی از بازارهای هدف جمهوری اسلامی ایران در دولت چهاردهم محسوب می‌شود. عارف توسعه روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای قاره آفریقا و برگزاری چندین جلسه و نشست با سفر و نمایندگان کشورهای آفریقایی و همچنین فعال شدن ستاد آفریقا در دولت چهاردهم را مهم خواند و افزود: آفریقا بازاری بکر است که باید راهبرد توسعه با این قاره را در نمایشگاه توانمندی‌های صادراتی با قوت پیگیری کنیم.

بنزین سوپر گرفتار تشریفات

به اتکالی آیین‌نامه اجرایی تبصره ۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و همچنین بر اساس بندی مجزا در تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۴۰۴ قرار بر این است که بنزین سوپر توسط بخش خصوصی وارد و توزیع شود. محمداصادق عظیمی‌فر، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی تاکید کرد: بنای ما بر این است زیرساخت‌های توزیع بنزین سوپر توسط بخش خصوصی را توسعه دهیم، شیوه‌نامه اجرایی این کار کمترین مداخله توسط دولت است. این برنامه سال گذشته توسط وزیر ابلاغ شده و اکنون در مرحله طی تشریفات قانونی در وزارت اقتصاد و هیئت مقررات‌زایی است که از طریق درگاه ملی مجوزها به متقاضیان حقوقی و حقیقی متقاضی واردات و توزیع بنزین سوپر ارائه شده است. اکنون بخش خصوصی آمادگی لازم برای توزیع دارد و حتی بازار نیز نیاز دارد اما واقعیت اینکه تشریفات و بوروکراسی منجر به طولانی و زمانبر شدن پروسه شده است.

برخی آمار نهضت مسکن خلاف واقع بود

برخی آماره که قبلاً در خصوص نهضت ملی مسکن ارائه می‌شد خلاف واقع بود، در طرح نهضت ملی مسکن برای تعداد یک میلیون و ۳۲ هزار واحد پروژه تعریف شده، ۵۵۹ هزار واحد آغاز شده که ۴۶۰ هزار واحد در مرحله اتمام فونداسیون و ۶۱ هزار واحد در مرحله اتمام نازک‌کاری است. به گزارش ایسنا، احسان مسعودی، معاون دفتر طرح‌ریزی و پایش طرح‌های مسکن وزارت راه و شهرسازی اظهار کرد: سامانه تیم از سال ۱۳۹۸ با شروع طرح اقدام ملی مسکن در دولت دوازدهم شروع به کار کرد و قرار شد مرجعی برای ارائه آمارها و بررسی طرح‌های حمایتی مسکن باشد. با ابلاغ قانون جهش تولید مسکن در اواخر شهریور ۱۴۰۰ و تغییر نام اقدام ملی به طرح نهضت ملی مسکن، همچنان این سامانه مورد استفاده قرارگرفت و این طرح ابزاری برای راهبری طرح نهضت ملی مسکن شد.

عکس‌ها: ایرنا

بی‌ثبات‌کاری در عصر اقتصاد گیگ

۶۵ درصد اشتغال کشور با بنگاه‌های خرد مرتبط است که در مقابل تکانه‌های اقتصاد بسیار ناتوان است

ساعت مشخص، دوام، ایمنی، مزایای بازنشستگی، تعطیلات و... نیستند. ملموس‌ترین تعریف از بی‌ثباتی کار هم این است که وظایف یک شغل تمام وقت را به انجام می‌رساند اما فاقد هر یک از حقوق، مزایا و حمایت‌های قانونی یک شغل تمام‌وقت است.

❖ اشتغال ایجاد شده مرهون سیاست‌های دولت نیست

فاطمه عزیزخانی، کارشناس بازارکار در مرکز پژوهش‌های مجلس در گفت‌وگو با هم‌میهن گفت: از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ هر سال به طور میانگین ۶۰۰ هزار شغل ایجاد شده است. وقتی جزئیات این اشتغال ایجادشده را بررسی می‌کنیم این بینیم حدود ۷۰ درصد از این اشتغال کارکن مستقل هستند. یعنی خوداشتغال هستند و اشتغال آنها مرهون سیاست‌های دولت نیست. بنابراین عمده اشتغال ایجادشده ارتباطی به سیاست‌های دولت ندارد. علاوه بر آن، عمده این اشتغال هم مربوط به زنان و دهه‌هفتادی‌ها می‌شود. اشتغال ایجاد شده در این دوره غالباً به صورت غیررسمی، بدون قرارداد و بیمه است. به همین دلیل می‌گوییم این افراد امنیت شغلی پایینی دارند. در دوره کرونا هم این موضوع اثبات شد. در سال ۱۳۹۹ یک میلیون شغل از دست رفت و عمده آنها به دلیل آنکه تحت پوشش بیمه نبودند، بیمه بیکاری در یافت نکردند و آمار آنها در لیست بیکاران هم اضافه نشد. بنابراین در دوره کرونا حتی نرخ بیکاری کاهش پیدا کرد. با این حال می‌دیدیم که جمعیت غیرفعال افزایش پیدامی‌کرد.

او عنوان کرد: اشتغال غیررسمی ایجادشده هر چند برای نیروی کار آسیب‌هایی به همراه دارد ولی نمی‌توان گفت برای اقتصاد کشور آسیب محسوب می‌شود. در واقع حتی یک فرصت است. قرار نیست همیشه منتظر باشیم که دولت اشتغال ایجاد کند. می‌تواند فرصتی باشد که جوانانی که خلاقیت دارند به بازار کار وارد شوند. مهم این است که شرایط دوام اشتغال و پایداری آن توسط دولت ایجاد شود و این مشاغل با حمایت‌هایی که از سوی دولت صورت می‌گیرد بتوانند شوک‌هایی که به اقتصاد وارد می‌شود را تحمل کنند و ماندگار بمانند. عزیزخانی اضافه کرد: تغییراتی که در بازار کار اتفاق افتاده از اقتضانات روز تأثیر گرفته است؛ از جمله تغییر نسل، تغییر حوزه اشتغال یا تغییر شرایط روز در جهان. بنابراین تغییر ماهیت به خودی خود نمی‌تواند آسیب‌زننده باشد اما اگر پیش‌بینی‌های لازم برای کمک به شاغلان انجام نشود، از دست دادن این اشتغال به راحتی اتفاق می‌افتد.

❖ بازار کار بدون برنامه رها شد

حمید حاج اسماعیلی، کارشناس بازارکار نیز در گفت‌وگو با هم‌میهن به موضوع سیاست‌گذاری‌های دولت اشاره کرد و گفت: انتقادات زیادی به سیاست‌های دولت در سال‌های اخیر وارد است. درست است که در برخی دولت‌ها بر اساس ادعای خودشان سیاست‌هایی برای اشتغال داشتند اما برنامه‌ای که مبتنی بر یک کار کارشناسی و با چارچوب‌های مشخص باشد، ارائه نشده است. یکی از بحث‌های خصوص ایجاد اشتغال موضوع سرمایه‌گذاری است. ما در چند سال

شیوع کرونا و به تبع آن ریزش اشتغال نشان می‌دهد. بعد از شروع همه‌گیری کرونا، طی دو سال جمعیت شاغل در بخش خدمات ۷۴۱ هزار نفر و بخش کشاورزی و صنعت به ترتیب ۲۸۶ هزار نفر و ۸ هزار نفر کاهش اشتغال داشتند. در این مدت ۲۴/۶ درصد از کاهش جمعیت شاغل، مربوط به افراد کارکن مستقل یا خوداشتغال بوده است و باز آمارها نشان می‌دهد از زمستان ۱۳۹۸ تا زمستان ۱۴۰۰/۱۰ درصد از بازار کار خارج شدند. از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۹۸ سه روند متفاوت در بازار کار ایران اتفاق افتاد. در سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۴ رشد شاغلان هر سال به طور متوسط ۷۲۶ هزار نفر رشد داشت و جمعیت فعال ثابت بود. از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۳ روند صعودی تعداد شاغلان متوقف شد و تغییر محسوسی در جمعیت فعال کشور اتفاق نیفتاد.

در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ دوباره تعداد شاغلان روند صعودی پیدا کرد و جمعیت فعال افزایش یافت. در این دوره شدت بیشتر افزایش نرخ مشارکت و افزایش جمعیت فعال نسبت به افزایش جمعیت شاغلان منجر به افزایش نامتعارف نرخ بیکاری در برخی از سال‌های این دوره شد.

از سال ۱۳۹۳ به طور متوسط در هر فصل نسبت به فصل مشابه سال قبل بیش از ۷۰۰ هزار نفر به جمعیت کشور اضافه شد؛ به‌طوری‌که سالانه به طور متوسط حدود ۳/۵ میلیون نفر به جمعیت فعال کشور اضافه شد که در مقایسه با عدم افزایش جمعیت فعال در دهه قبل بسیار قابل توجه است. نکته قابل تأمل اینکه در این دوره زنان، جمعیت دارای تحصیلات دانشگاهی و متولد اواخر دهه‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۷۰ نقش پررنگی در ایجاد این اشتغال داشتند و حدود ۸۵ درصد از جمعیت اضافه‌شده به جمعیت فعال، شاغل شدند.

❖ چرا امنیت شغلی کاهش یافت؟

اما یک تغییر مهم در این سال‌ها باعث شد امنیت شغلی کاهش پیدا کند. در این دوره عمده شغل‌ها در بخش خدمات و بنگاه‌های کوچک ایجاد شد؛ بنابراین سهم افرادی که دارای پوشش بیمه و قراردادهای معین بودند کم شد و به این ترتیب ماهیت بازار کار در این دوره شروع به تغییر کرد. از طرف دیگر بنا بر گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، در این دوره مجموعه‌ای از روندها نیز به شکل‌گیری شغل‌های ناپایدار کمک کرد که از جمله آنها رشد تکنولوژی در فرآیند تولید و سرمایه‌بر شدن بیشتر صنایع، جهانی شدن تولید صنعتی و انتقال صنایع به دیگر کشورها در جست‌وجوی کارگر ارزان و سازمان‌نیافته، شدت گرفتن اتوماسیون، دیجیتالی‌شدن بسیاری از فرآیندهای کار، جایگزین‌سازی نیروی کار زنده با عناصر تکنولوژیک و تجزیه و تفکیک فرآیند تولید و واگذاری و برون‌سپاری هر بخش به خوشه‌ای از شرکت‌های کوچک‌تر و وابسته یا پیمانکار است.

این شرایط پدیده‌ای را با عنوان بی‌ثبات‌کاری شکل گسترده‌ای داد و اشتغال غیررسمی را پررنگ کرد. بی‌ثبات‌شدگی به معنی ناطمینانی، تزلزل و شکنندگی اشتغال است. کار بی‌ثبات یا بی‌ثبات‌کاری به انواع کارهایی اطلاق می‌شود که مبتنی بر قراردادهای ثابت کار و شامل سایر حقوق آن مثل دستمزد قانونی، تعداد

گزارش اشتغال

حمید حاج اسماعیلی کارشناس بازار کار:

در یک دهه گذشته جمعیت فعال ما نسبت به رشد قابل توجهی نداشته است. به این دلیل که نرخ مشارکت اقتصادی را پایین در نظر می‌گیریم و جمعیت فعال ما رشد طبیعی ندارد. وقتی جمعیت فعال واقعی نیست، نرخ بیکاری هم که از دل همین آمار استخراج می‌شود، واقعی نیست. مرکز آمار آخرین نرخ بیکاری را بالای ۷ درصد اعلام کرده ولی من می‌خواهم به شما بگویم این نرخ واقعی نیست

گروه اقتصاد: ساختار اقتصاد به واسطه ظهور تکنولوژی و سرعت پیشرفت آن، تغییر کرده و وارد عصری شده که از آن به عنوان عصر اقتصاد گیگ نام می‌برند.

نقاط قوت این اقتصاد، تسهیل کارها و بالا بردن راندمان است ولی همین تکنولوژی با همه مزیت‌هایش ماهیت اشتغال را دگرگون کرده و شکنندگی اشتغال در دهه‌های گذشته را به ارمغان آورده است.

تغییر ماهیت اشتغال در اثر رشد تکنولوژی در کنار عوامل برون‌زا که از روابط بین الملل تأثیر می‌گیرد؛ این شکنندگی را به شکل وسیع‌تری در بدنه جامعه کار ایران بسط داده و باعث سقوط شاخص امنیت شغلی شده است.

سه ویژگی مهم ساختار اشتغال در ایران، عدم قطعیت را افزایش می‌دهد. نرخ مشارکت پایین اقتصادی، رشد اشتغال غیررسمی در مقایسه با اشتغال رسمی و متورم بودن بخش خدمات و در مقابل سهم کوچک اشتغال صنعتی. آخرین آمار اعلامی مرکز آمار نشان می‌دهد حدود ۶۵ میلیون نفر از جمعیت کشور را افراد ۱۵ ساله و بیشتر تشکیل می‌دهد که از این تعداد ۲۷ میلیون نفر فعال و ۳۸ میلیون نفر غیرفعال هستند. این آمار نرخ مشارکت اقتصادی را به ۴۱/۷ درصد رسانده است. این شاخص نشان می‌دهد اقتصاد کشور تا چه اندازه در استفاده از نیروی کار موفق بوده و یا به عبارتی اقتصاد از چه میزان سلامت برخوردار است.

۳۸ میلیون نفر جمعیت غیرفعال به ما می‌گوید بازار کار برای جمع بزرگی از افراد راهی ندارد. تعبیر این نرخ به چسبندگی پایین بازار کار که مرکز پژوهش‌های مجلس از آن نام می‌برد، عدم قطعیت و ناپایداری در این بازار را نشان می‌دهد.

بررسی آمارها همچنین نشان می‌دهد از بین همان ۲۷ میلیون نفر شاغل ۵۲/۴ درصد در بخش خدمات مشغول به کار هستند. از طرف دیگر مشاغل غیررسمی در مقایسه با مشاغل رسمی رشد بسیار بیشتری داشته؛ به‌طوری‌که طبق آماری که سال ۱۳۹۹ منتشر شد سهم مشاغل غیررسمی ۵۸ درصد اعلام شد. همچنین گزارش شد که از حدود سه میلیون و ۶۰۰ هزار زن شاغل حدود ۲ میلیون نفر در مشاغل غیررسمی فعال هستند. این سهم در مناطق روستایی به ۹۰ درصد هم می‌رسد. در سال‌های گذشته همیشه بخش غیررسمی اشتغال از بخش رسمی بزرگ‌تر بوده است. با توجه به اینکه در مشاغل غیررسمی، قرارداد، بیمه و اجرای قوانین اعلامی وجود ندارد؛ حقوق اولیه این جمعیت بزرگ رعایت نمی‌شود و از پشتیبانی قوانین بی‌بهره هستند.

❖ ۳۴/۶ درصد از بیکاران، مربوط به خوداشتغال‌هاست

در کنار این ویژگی‌ها این واقعیت را نیز باید مورد نظر قرار دهیم که بنگاه‌های کوچک که یک تا چهار نفر کارکن دارد، در این سال‌ها به شدت افزایش پیدا کرده و در حال حاضر ۶۵ درصد اشتغال کشور را به خود اختصاص داده است. این بنگاه‌ها در نوسانات اقتصادی و دوره‌های رکود (چه در تجارت و چه در تولید) با هر تکانه‌ای می‌توانند از چرخه اقتصاد خارج شوند. تمام این شرایط باعث شده ماهیت اشتغال کشور در دست‌کم یک دهه گذشته تغییر کند و آنچه برای نیروی کار به همراه داشته، کاهش امنیت شغلی و بی‌ثباتی در کار بوده است. آمارها به وضوح تعطیلی این بنگاه‌ها را در تکانه‌ای مثل